

ARKKITEHDIN LUURANKOTANSSI

Heimo Riihimäki: *Toverukset*, 1961, litografia,
harmaanvihreä paperi, 56,5 x 41 cm. Valokuva: Oliver Whitehead.

Heimo Riihimäen (1907–1962) elämänura jakautui arkkitehtuuriin ja kuvataiteen kesken. Arkkitehtinä hänet tunnetaan ehkä parhaiten yhtenä kolmesta arkkitehtiopiskelijasta, jotka onnistuivat 1936 toteuttamaan hullun rohkean ehdotuksensa väliaikaiseksi linja-autoasemaksi, basaarirakennukseksi ja huoltoasemaksi entisen Turun kasarmin paikalle Mannerheimintien varrelle Helsingin keskustaan. *Lasipalatsi* – Niilo Kokon, Viljo Revellin ja Riihimäen suunnittelema funktionalistinen liikekeskus – ilmensi modernin arkkitehtuurikäsitteiden dynaamisuutta, läpinäkyvyyttä ja keveyttä.

Arkkitehtinä Riihimäki jatkoi suunnittelemaalla yksin ja yhdessä Revellin ja Erkki Huttusen kanssa asuinkerrostaloja Töölöön. Vaimonsa runonlausuja Kastehelmi Karjalaisen kanssa hän muutti 1939 piirtämäänsä taloon Mechelinin- ja Töölönkadun kulmassa. Sattumien kautta nuoren parin huoneistosta piirtyi elävä kuva Helvi Hämäläisen kohutun romaanin *Säädyllinen murhenäytelmä* lukuun ”Eräs aamupäivä”, jossa kerrotaan vierailusta arkkitehdin asunnossa. Funktionalistisen liikepalatsin ideoita Riihimäki kehitteli 1940 valmistuneessa Osuusliike Imatran näyttävässä *Väärän talossa*, joka käsitti kauppatilojen lisäksi kaksi ravintolaa ja hotellin. Sodan aikana hän toimi Käkisalmissa mutta pääasiassa Kotkan kaupunginarkkitehtinä suunnitellen pientaloja, asuinkerrostaloja, vedenpuhdistamon ja tehden kaavoitustöitä. Myöhemmin hän työskenteli Turun kaupungin palveluksessa.

Sota pakotti Riihimäen maalarinintohimon esille, eikä hän enää jaksanut yhtä innostuneesti kuin ennen tarttua arkkitehtuuriin haasteisiin. Ammatin rutiinit taisivat tympiä häntä. Vuodesta 1946 alkaen hänen ekspressiivisiä guassimaalauksiaan oli esillä erityisesti Turun ja Helsingin gallerioissa. Väri oli Riihimäelle muotoa ja rakennetta tärkeämpi, ja vähitellen hänen maalauksensa alkoivat kehittyä purkauksenomaisesta suoruudesta surrealismiin ja informalismiin suuntaan. Vuosikymmenessä hän loi itselleen johtavien päivälehtien kriitikoiden tunnustaman aseman maalarina.

Sairastuminen leukemiaan 1950-luvun lopulla kiihdytti taiteilijan työskentelyn tempoa. Parina viimeisenä elinvuotenaan Riihimäellä oli useita näyttelyitä, hänen ehdotuksensa Eduskuntatalon seinämaalaukskilpailussa lunastettiin, ja hän omaksui uuden ilmaisuvälineen: litografian. ”Kokonaan uutta tuotannossa ovat kivipiirrookset, jotka liikkuvat kuoleman ajatuksen ympärillä. Ne eivät kuitenkaan ole järkyttäviä vaan pikemminkin kuin satukuvia, joita tosin sävyttää irtonainen hirte-hishuumori. Joskus kun eri tekijät ovat sulautuneet eheästi kokonaisuudeksi saa kuvaus myös runouden hohdetta kuten *Vanhassa kuolemassa*, joka tuo mieleen Olavi Paavolaisen nuoruuden runot lempeästi kuolemasta, jonka suhde luontoon on ystävällisen inhimillinen. Tuntuu kuin taiteilija näissä puolittain kertovissa ja piirretyissä töissään olisi löytänyt lopulta oikean muodon sille leikkivälle fantasialle, joka oli hänen taiteensa pontimena. Ne samoin kuin viimeiset isot maalaukset ovat epäilemättä huomattavinta hänen taiteellisessa tuotannossaan, joka siis katkesi elinvoimaisimmassa vaiheessaan”, E. J. Vehmas arvioi *Uudessa Suomessa* 17.2.1963.

Heimo Riihimäki oli enoni.